

Змістовий модуль VI

Суб'єкт злочину.

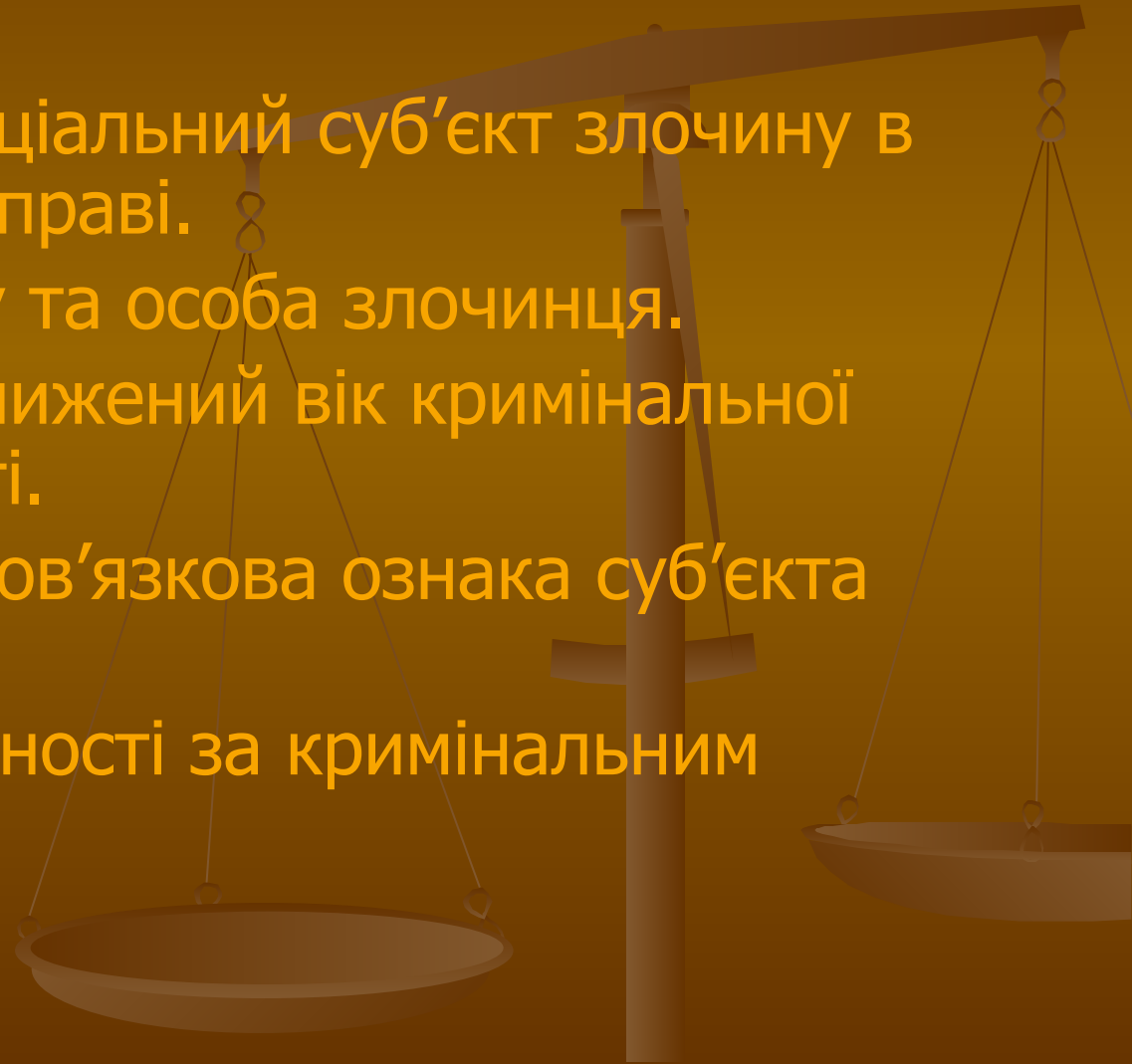
Тема 9

СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ.

Перелік ключових термінів та понять теми:

- Поняття суб'єкта злочину в кримінальному праві.
- Загальний і спеціальний суб'єкт злочину в кримінальному праві.
- Суб'єкт злочину та особа злочинця.
- Загальний та знижений вік кримінальної відповідальності.
- Осудність як обов'язкова ознака суб'єкта злочину.
- Поняття неосудності за кримінальним правом.

Суб'єкт злочину – це фізична осудна особа яка вчинила злочин і на момент злочину досягла віку визначеного законом

Юридичні особи (установи, підприємства, організації) кримінальну відповідальність не несуть. За злочинні дії від імені юридичних осіб відповідають фізичні особи, від імені яких вони виступають

загальний

спеціальний

вік

осудність

вік

осудність

додаткові ознаки

Вік – особа, яка досягла віку передбаченого законом з якого настає кримінальна відповідальність (16 років, а за деякі злочини з 14 років – ст. 22 КК)

Осудність – особа, в момент вчинення злочину усвідомлює значення своїх дій і керує ними (ч. 1 ст. 19 КК)

Додаткові ознаки – особа, крім загальних ознак характеризується додатковими, передбаченими нормами Особливої частини КК (см.см. 364-370 КК)

Ознаки загального суб'єкта в статтях Особливої частини не зазначаються

Осудність – психічна властивість особи усвідомлювати фактичний зміст вчиненого нею діяння та керуватись такою усвідомленістю

Неосудність – нездатність особи, яка вчинила злочин, усвідомлювати фактичний характер та суспільну небезпечність свого діяння або керувати ним внаслідок хронічного психічного захворювання, тимчасового розладу душевної діяльності, недоумства, або іншого хворобливого стану (ч. 2 ст. 19 КК)

Критерії неосудності

**Юридичний
(психологічний)**

Тільки сукупність одного юридичного та одного медичного критеріїв є підставою для визнання особи неосудною

**Медичний
(біологічний)**

Ознаки юридичного критерію

Нездатність особи усвідомлювати фактичний характер і суспільну небезпечність свого діяння (інтелектуальний момент)

Нездатність особи керувати своїми діями або бездіяльністю (вольовий момент)

Ознаки медичного критерію

Хронічна душевна хвороба (епілепсія, шизофренія)

Тимчасовий розлад психічної діяльності (гарячка)

Слабоумство (олігофренія, дебільність, ідіотія)

Інший хворобливий стан (психопатія, неврози)

Осудність складає психофізичну основу мотивування і цілеспрямованості діяння, вини та відповідальності за вчинене

Обмежена осудність

Осудна особа, яка під час вчинення злочину, через наявний у неї психічний розлад

Не була здатна повною мірою усвідомлювати свої дії (бездіяльність)

Не могла в повній мірі керувати своїми діями (бездіяльність)

Підлягає кримінальній відповідальності (ч. 1 ст. 20 КК)

Але суд може враховувати це при призначенні покарання, або застосувати примусові заходи медичного характеру

Стан алкогольного сп'яніння, вживання наркотичних або інших одурманюючих речовин не звільняє від кримінальної відповідальності (ст. 21 КК)

Спеціальний суб'єкт злочину – особа, яка крім загальних ознак суб'єкта злочину має додаткові юридично значущі ознаки

Ознаки спеціального суб'єкта

Що характеризують соціальний та правовий стан:

- громадянство (ст.ст. 111, 114 КК);
- службове становище (ст.ст. 364-370 КК);
- характер роботи та вид діяльності (ст.ст. 225, 354 КК);
- учасник судового процесу або засуджений (ст.ст. 371, 389 КК);
- відношення до військової служби (ст.ст. 401-435 КК);
- раніше засуджений (ст.ст. 248, 249 КК);
- повторність (ст.ст. 185, 186 КК)

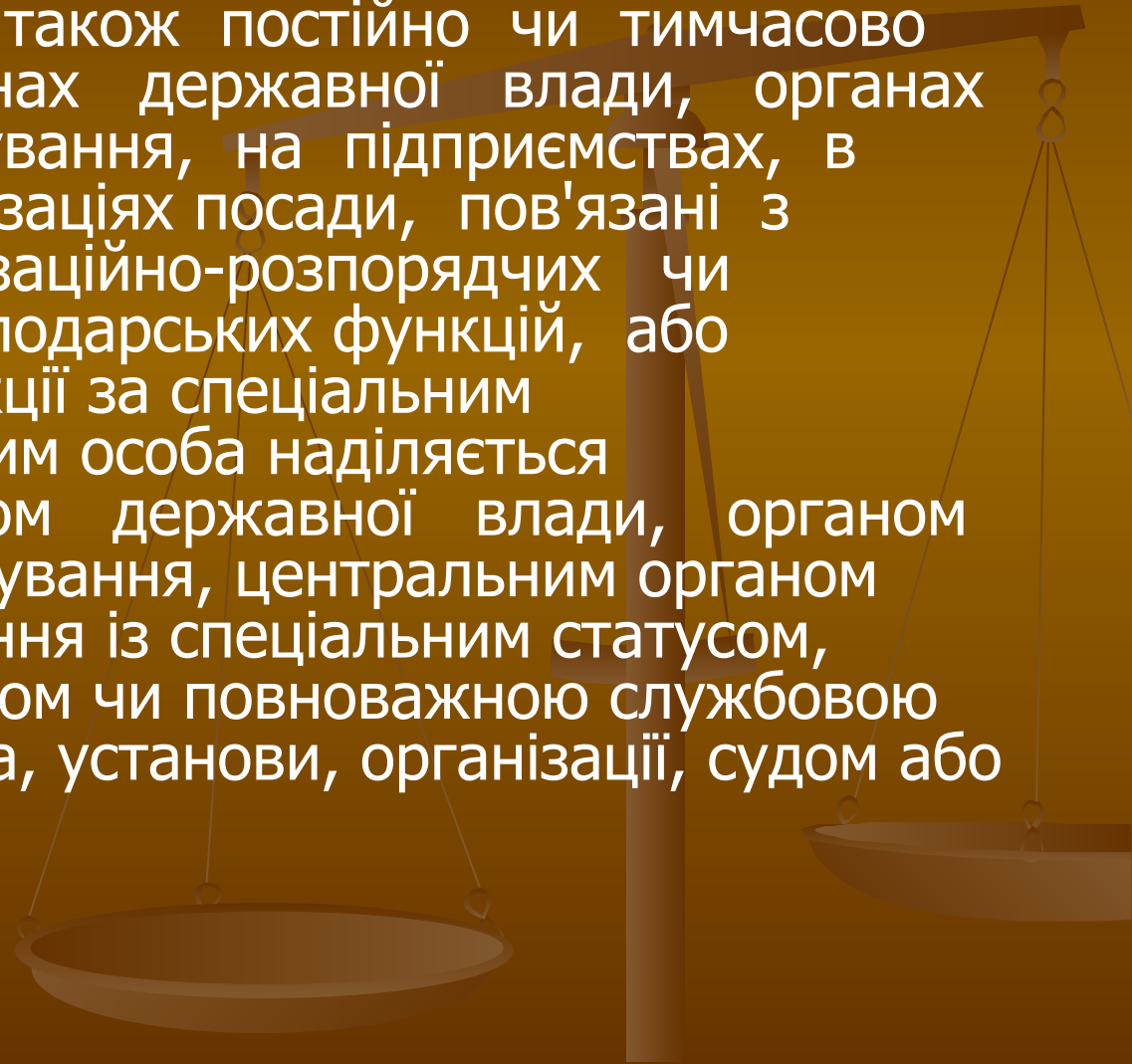
Що характеризують фізіологічні та демографічні властивості

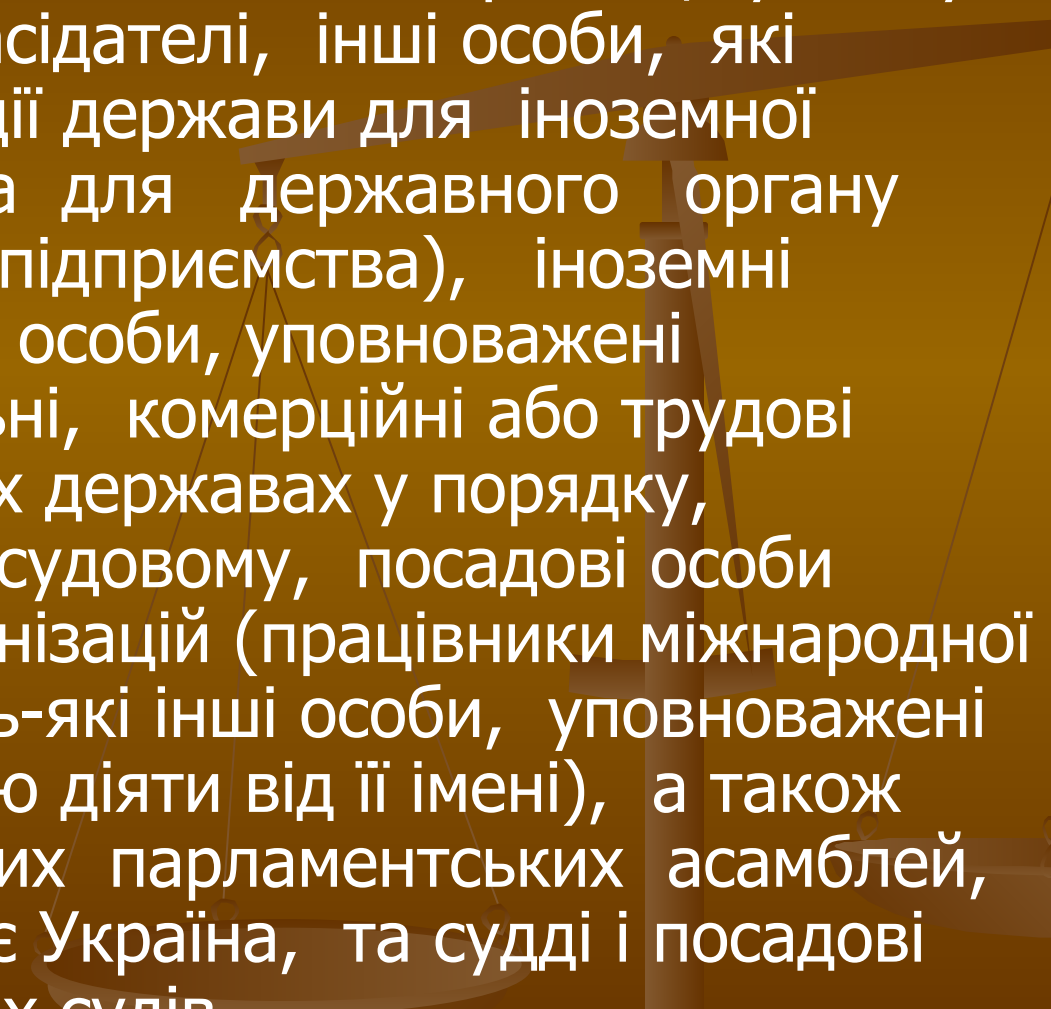
- стать (ст. 117 КК);
- стан здоров'я (ст. 133 КК)

Що характеризують відносини суб'єкта з потерпілим:

- родинні відносини (ст. 164 КК);
- службові або інші відносини залежності (ст. 154 КК)

Службовими особами є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом

Службовими особами також визнаються посадові особи іноземних держав (особи, які обіймають посади в законодавчому, виконавчому або судовому органі іноземної держави, у тому числі присяжні засідателі, інші особи, які здійснюють функції держави для іноземної держави, зокрема для державного органу або державного підприємства), іноземні третейські судді, особи, уповноважені вирішувати цивільні, комерційні або трудові спори в іноземних державах у порядку, альтернативному судовому, посадові особи міжнародних організацій (працівники міжнародної організації чи будь-які інші особи, уповноважені такою організацією діяти від її імені), а також члени міжнародних парламентських асамблей, учасником яких є Україна, та судді і посадові особи міжнародних судів